

Algustäheõigekiri

Esimene kordamistund

24.04.2019

Tallinn

Esimese kordamistunni teemad

1. Algustäheõigekirja üldpõhimõtted
2. Asutusenimed
3. Kohanimed, sh mitmeosalised kohanimed ja kujundlikud kohanimetused
4. Keeled, rahvad
5. Pühad, tähtpäevad
6. Ametnimetused
7. Üritused, sündmused
8. Pealkirjad
9. Kokkuvõtlikult suure algustähe kolmest kasutusmallist

Nimi ja nimetus

NIMETUS

Seletav

Enamasti tõlgitav

koer

NIMI

Kokkuleppeline, n-ö pandud

Sümboliväärtusega

Prototüüpne nimi ei ole tõlgitav

Pontu

Asutusenimed

AMETLIK TEKST (leping, avaldus, asutuse ametlik koduleht jms)

Suurtäht võib näidata asutuse, ettevõtte, organisatsiooni või ühenduse nimetuse ametlikkust, nt *Tallinna Linnakantselei, Tallinna Ülikool*.

MITTEAMETLIK TEKST (ajaleht, reklaam, ilukirjandusteos)

Liigisõna kirjutatakse väikese algustähega, nt *Tallinna linnakantselei, Tallinna ülikool*.

Kohanimed

Põhireegel: kohanimi kirjutatakse suure tähega.

Kohanime täpsustav täiendosa kirjutatakse suure algustähega ning liidetakse põhisõnaga sidekriipsu abil: *Lõuna-Eesti, Põhja-Island, Muinas-Egiptus, Antiik-Rooma, Tsaari-Venemaa*.

Kujundlikke kohanimetusi võib kirjutada väikese tähega nagu nimetusi ja võib kirjutada ka suure tähega nagu nimesid: *suur lomp ~ Suur Lomp* (Atlandi ookean), *must mander ~ Must Mander* (Sahara-tagune Aafrika). Väiketäht on soovitatavam, nt *tõusva päikese maa*. Suure tähega kirjutamisel võib rakendada ka tavalist kohanimemalli, kus liigisõna jääb väikese tähega: *Must mander* (vrd *Vaikne ookean*).

Taevakehad ja nende süsteemid

Neptuun, Kassiopeia, Suur Vanker ehk Suure Vankri tähtkuju, Koot ja Reha, Siirius, Põhjanael, Linnutee, Maa, Päike, Kuu.

Nagu taevakehade nimesid üldse, nii kirjutatakse suure algustähega ka tähtkujusid ja sodiaagimärke: *Kaljukits, Veevalaja, Kalad, Jäär, Sõnn, Kaksikud, Vähk, Lõvi, Neitsi, Kaalud, Skorpion* jne.

Keeled, rahvad

Keelte nimetused kirjutatakse väikese tähega: *eesti keel, soome keel, mari keel, saksa keel, võru keel* jne.

Murdeid nimetatakse koha järgi ja kohta märgitakse suure algustähega: *Mulgi murre, Võru murre*.

Suur ja väike algustäht aitavad eristada kohta ja rahvust:

Eesti rahvas = kõik inimesed, kes Eesti territooriumil elavad

eesti rahvas = eestlased

Pühad, tähtpäevad

Pühadel, tähtpäevadel, nädalapäevadel, kuudel ja idamaa aastatel on **nimetused**, mis kirjutatakse väikese algustähega:

- 1) **pühad ja tähtpäevad:** *jõulud, suur reede, jõululaupäev, esimene ja teine jõulupüha, uusaasta* jne;
- 2) **idamaa kalendri aastad:** *ahviaasta, tiigriaasta, draakoniaasta* jne.

Ametinimetused

Ameti- ja aunimetused, auastmed, teaduskraadid kirjutatakse väikese algustähega:

president, Läti president ~ Läti Vabariigi president, Rootsi kuningas, Walesi prints, peaminister, välisminister, direktor, ülemjuhataja, kindral, professor, magister, rahvusvaheline meister; aasta ema, aasta õpetaja, sajandi vilistlane.

Üritused, sündmused

Üritusel võib olla:

- 1) nimetus, nt *meistrivõistlused, emadepäeva kontsert, vanalinna päevad*;
- 2) nimi, nt *festival Augustiunetus, Birgitta festival*;
- 3) pealkiri, nt näitus „*Mood ja külm sõda*“.

Pealkirjad

Teosed, nt *Kleveri maal „Õhtune jalutuskäik”* , raamat “*Kolme katku vahel*”

Saated, nt „*Aktuaalne kaamera*”, „*Sõber koer*”

Rubriigid, nt *Päevalehe rubriigis „Toit ja tervis”*

Teemad, nt konverents „*Naise roll muutuv maailmas*”

Programmide, nt „*Eesti keel ja rahvuslik mälu*”

Õigusaktid, nt määrus „*Õpetajate töö tasustamine...*”

Virtuaalüksused, nt vajuta nupule “*Maksan*”, vali menüüst käsk “*Deklaratsioon*”

Üritused, nt talgupäev “*Teeme ära*”, kontserdisari “*Kord härradega kõndisin*”

Kokkuvõtlikult suure algustähe kolmest kasutusmallist

Läbiv suur algustäht – **Nimi Nimi** (nt kohanimi, isikunimi, asutuse ametlik nimi)

Läbiv väike algustäht – **nimetus** (nt asutuse nimetus, tähtpäev, ametinimetus)

Esimese sõna suur algustäht ja jutumärgid – “**Pealkiri**” (nt raamat, dokument, rubriik)

Aitäh!

Tallinn

Reili Argus